

Методичний коментар до уроку “День котів”

Домашній улюбленець

Як передати настрій без слів

Настрій без слів передати і складно, і просто, адже за нас говорять наші очі, наше обличчя. Звісно, люди можуть поговорити і все точно висловити й пояснити. Але тварини так не можуть, тому ми вчимося розуміти їх за поведінкою, виглядом, голосом.

Послухайте [спів пташки](#).

- Чи можете ви її впізнати?
- Розкажіть, який у неї настрій, покажіть, як пташка рухається. На якому записі спів пташки спокійніший, а де вона трохи сполохана?
- А який вигляд у пташки, якщо її сполохати? Який у неї тоді голос?
- А якщо сполохати зграю пташок?

Запропонуйте дітям трохи “поговорити”, як пташки, відчувати себе у зграї, привітатися зграєю, розповісти про те, як розпочався день, який настрій тощо.

Як пухнастики розмовляють

Роздивіться одну з картин із серії “Мамині казки” сучасної української художниці Оксани Грек. Вона захопилася живописом, з 2013 року почала плідно працювати над створенням картин у стилі декоративного живопису, створила серію “Мамині казки”. А у 2015 році письменниця Тетяна Череп-Пероганич випустила книжку поезій за мотивами картин художниці.

- Від картини так і віє теплом і затишком. Як гадаєте, чому?
- Чи здивувала вас ця картина? Чим саме?
- Пригадайте, що таке сюрреалізм. Які сюрреалістичні прийоми використала художниця? Для чого?
- Опишіть картину приятелю / приятельці так, щоб йому / їй захотілося побачити й інші картини художниці.
- Як гадаєте, про що розповіла художниця? Чому взимку дівчинці затишно біля киці?
- Про що дівчинка читає?

Послухайте [різні голоси киці](#). Опишіть її настрій. Який голос киці лунає у картині? Чому ви так вирішили?

Дослідити мелодію колисання, відчувати особливості колискових та ознайомитися з іншою картиною художниці дітям допоможе завдання на с. 38 із [робочого зошита-альбому “Мистецтво”](#) для 4 класу.

У лютому вивчіть жартівливу українську народну пісню “Котяче весілля” (“Пісенник”, с. 124).

- Про що йдеться в цій пісні? Який її характер? Який темп найкраще відповідатиме характеру пісні? Чому?

- Чи використовується в пісні пунктирний ритм? Проплескайте і проспівайте мелодичні фрагменти, у яких використовується пунктирний ритм.
- Які народні музичні інструменти в пісні створюють весільний настрій? Які ще шумові або дитячі музичні інструменти доцільно використати при виконанні пісні?
- Які танцювальні рухи краще використати при виконанні жартівливої української народної пісні “Котяче весілля”?
- Виконайте пісню з використанням музично-шумових інструментів та танцювальних зображувальних рухів.

Співаночка-гра

Пограйтеся з котиком на картині! Послухайте співаночку Ольги Дайченко, роздивіться нотний запис і вгадайте рухи до гри.

- Як гадаєте, чи можуть виконувати співаночку дошкільнята?
- Чи цікаво їм буде гратися під цю співаночку?

Тоді вгадайте таку гру, щоб малюки, ваші молодші братики та сестрички, могли вдосталь награтися, виконати доступні та цікаві їм рухи, і ви могли весело провести час із ними.

Вокальні жарти

Історія вокального твору

Музиканти можуть жартувати, як і звичайні люди, тільки в них музичні жарти — сміх чуто в музиці, він читається вдумливим музикантом в нотах, а ми можемо почути його під час виконання й усміхнутися.

Котячий дуєт — жартівлива вокальна п’єса для двох голосів з музичним супроводом (рояль або оркестр), що зображує не дуже дружню розмову двох кішок. Твір написав англійський композитор Роберт Лукас Пірсолл, поєднавши в ній мелодії інших авторів — майстра опери Джоакіно Россіні та органіста Крістофа Вейсе.

Такі твори ще називають шлягерами в класиці, адже їх люблять у всьому світі, це вже багато років безпрограшний “біс”. Цей легкий для сприйняття, але дуже вокально непростий твір, вже майже 200 років виконують провідні оперні виконавці у найкращих театрах світу — наприклад, Монтсеррат Кабальє.

Історія “Котячого дуєту” приховує безліч загадок і містифікацій. Насправді, Роберт Лукас Пірсолл не був композитором, вів працював адвокатом, але зайнявся написанням музичних творів, тож був дилетантом. Нині його ніхто б і не знав, якби не феєричний “Котячий дуєт”. Насправді цей свій твір Роберт Пірсолл видав під псевдонімом, адже запозичив музику двох відомих композиторів без їхнього відома. Тобто дуєт — один із найвідоміших прикладів плагіату. Уявляєте, як Роберту Пірсоллу було соромно і страшно підписуватися власним ім’ям? Причому Крістоф Вейсе ще й дав дотепну ідею оперної музики для котів, саме з його музичного фрагмента і розпочинається дуєт. Другу і третю частини Пірсолл взяв у самого Джоакіно Россіні — два фрагменти з II акту опери “Отелло”.

І от іронія долі — плагіат став набагато відомішим за самі оригінальні твори композиторів, але Роберта Пірсолла ніхто не згадує, хіба що музиканти. Адже люди чудово

чують россінівські мелодії і впевнені в авторстві саме цього композитора. Ось так сама собою відновилося справедливність — дуєт повернувся до одного зі своїх справжніх авторів, саме того, хто створив більшість музичного матеріалу.

Настрій у музиці

Кожний твір мистецтва має свій настрій. Художник малює настрій пензликом і фарбами, композитор — звуками, архітектор — фасадами будинків... А як передають настрій співаки? Виразом обличчя, інтонацією голосу та його динамікою (гучніше, тихіше), переміщенням по сцені, жестами. Чи допомагає сценічний грим, одяг?

Серйозні композитори та оперні співаки також іноді жартують. Послухайте “Котячий дуєт” Г. Бертольда (G. Berthold). Під цим псевдонімом англійський композитор Роберт Лукас Пірсолл створив жартівливу пісню, у якій зобразив нявкання двох кицьок, використавши твори відомих композиторів — Джоакіно Антоніо Россіні та Кристофа Вейса.

Слухаємо з дітьми перший запис дуєту (виконавиці — Chinwe Enu, Adrienne Webster).

- Які слова співали артистки? Чи зрозуміли ви, про що сперечалися киці? Як ви здогадалися?
- Яка киця перемогла в суперечці? Чи посварилися вони?

Та чи лише одну історію можна проспівати під цю музику? *Слухаємо з дітьми другий запис дуєту (виконавці — Luciano Miotto та Sachika).*

- Який настрій у цих киць? Про що вони розмовляють? Як це показують співаки?
- Чи потрібні звичайні слова, щоб передати котячі розмови?

Придумайте свій [котячий сюжет](#) та проспівайте разом з однокласником / однокласницею.

- Що допоможе вам передати характери киць? Не забудьте додати рухи.
- Які історії розповіли інші дуєти?

Фонотека голосів тварин

Навколо нас багато тварин. Вони розмовляють з нами, але ми не завжди звертаємо на них увагу.

- У вас вдома є киця чи песик? Як ви розумієте, як вони почуваються? Як заспокоюєте їх? Як кличете на прогулянку? Чи розмовляють вони з вами? Як саме? Як ви розумієте, що саме їм треба?
- А голоси яких тварин ви часто чуєте на вулиці? Коли ви на них звертаєте увагу? Чи розумієте їх?

Складіть у класі фонотеку голосів тварин з різним настроєм, у різних ситуаціях. Записуйте голоси тварин, фотографуйте або робіть відео про них. Коротко описуйте, за яких обставин ви почули їх і записали. Домовтеся про імена файлів та структуру папок на комп'ютері, де зберігатимете фонотеку.

- Поміркуйте, як можна використовувати цю фонотеку.
- Чи може вона стати в пригоді під час підготовки вистав? Як саме?